

## Besprekingen

### *Reviews*

Hoogendoorn W. & Steinhaus G.H. 1990. NEARCTIC GULLS IN THE WESTERN PALEARCTIC. *Dutch Birding* 12 (3): 109-164.

Om niet achter te blijven bij de NOU, die nu het wapen van de "extra" uitgave van hun tijdschrift ARDEA in de strijd heeft geworpen, heeft dit jaar ook de Dutch Birding Association (DBA) naar dit middel gegrepen. Het resultaat is een schitterend uitgevoerd, 55 pagina's dik "special issue", waarin aandacht wordt besteed aan het voorkomen van een viertal Amerikaanse meeuwesoorten in het Westpalearctisch gebied. Het gaat hierbij om Ringsnavelmeeuw *Larus delawarensis*, Lachmeeuw *L. atricilla*, Franklins Meeuw *L. pipixcan* en Kleine Kokmeeuw *L. philadelphia*. Na een onderhoudend overzicht van het normale voorkomen van elk van deze soorten binnen de beide Amerika's, waarin zowel broedverspreiding

als trekwegen en overwinteringsgebieden uitgebreid aan de orde komen, volgt een rubriek over hun voorkomen als dwaalgast buiten de Westpalearctis (op een helaas wat onleesbare wijze buitengewoon volledig), waarna een korte samenvatting van hun voorkomen binnen de WP volgt.

Na dit alles wordt, opnieuw per soort, een discussie gevoerd over het voorkomen in het Westpalearctisch gebied. Bij de Ringsnavelmeeuw worden Groot-Britannië en Ierland hierin apart behandeld, gezien het zo veel groter aantal waarnemingen dat hier verricht is dan in de rest van het gebied. Bij deze discussie wordt ook consequent aandacht besteed aan de mogelijkheid dat de bewuste soort ooit eens tot broeden zal komen in ons deel van de wereld. Hoewel hier af en toe zinnige informatie in staat, komt de consequentie waarmee deze subrubriek terugkeert lichtelijk merkwaardig over. Zeer illustratief zijn de kaartjes, waarin het voorkomen van de diverse soorten in Europa staat weergegeven. Duidelijk blijkt hieruit de voorkeur die de meeste soorten hebben om niet al te ver de binnenlanden van Europa te gaan verkennen. Alleen de prairiesoort Franklins Meeuw wordt af en toe opvallend ver oostwaarts opgemerkt. Jammer is bij dit soort plaatjes, dat er niet gemakkelijk gecompenseerd kan worden voor verschillen in detectiekans tussen de verschillende delen van Europa. Dat er in de lage landen minder Amerikaanse meeuwen worden waargenomen dan op de Britse Eilanden behoeft geen verwondering te wekken en zal ook stellig een weerspiegeling zijn van de realiteit. Echter, de betreffelijke schaarste van de behandelde soorten in Frankrijk en op het Iberisch Schiereiland zal stellig ook samenhangen met het grotere te controleren werkgebied en met de schaarste aan goed geïnstrueerde meeuwenwaarnemers. Het feit dat vier van de vijf ringterugmeldingen van Ringsnavelmeeuwen uit de WP afkomstig waren uit Spanje en de Azoren onderstreept dat bij gelijke waarnemersactiviteit in ZW-Europa deze soort hier wellicht ta rijker zou blijken te zijn dan op de Britse Eilanden.

De liefhebber zal uit dit speciale nummer van Dutch Birding een schat aan interessante informatie kunnen halen aangaande seizoenspatronen en leeftijdsverdelingen van de in deze streken verschijnende Amerikaanse meeuwen. De leukste stukken zijn die, waarin gespeculeerd wordt over de bewegingen die eenmaal afgedwaalde exemplaren door Europa maken. Er wordt gesuggereerd dat deze overeenkomsten vertonen met de gebruikelijke trekroutes in het Nearctisch gebied voor wat betreft richtingen en afgelegde afstanden. Het geheel is, zoals bij Dutch Birding niet ongebruikelijk is, fraai geïllustreerd met histogrammen, pentekeningen en zeer fraaie dia's van de besproken soorten (alle in WP genomen!). Voor niet-DBA-leden die belangstelling hebben: dit nummer is apart te bestellen en kost f 10,= (of 200 Belgische Franks). De bestelling kan plaats vinden door het verschuldigde bedrag over te maken op girorekening 4148343 (Nederland) of 000 1592468 19 (België) ten name van Dutch Birding Associati-on, Amsterdam, Nederland onder vermelding van 'meeuwnummer'. MP

Camphuysen C.J. 1990. FISH STOCKS, FISHERIES AND SEABIRDS IN THE NORTH SEA. *Technisch rapport Vogelbescherming 5, Zeist*. 120 pp. Prijs f 25,=.

In de jaren tachtig nam het aantal strandvondsten van Alk, Zeekoet en Drieteenmeeuw in de gehele zuidelijke Noordzee sterk toe. Er waren aanwijzingen dat deze toename mogelijk verband hield met veranderingen in het voedselaanbod. Na het verschijnen van het rapport "Beached bird surveys in the Netherlands 1913/1988" (zie Sula 4: 34-36) heeft Vogelbescherming opnieuw haar betrokkenheid bij de bescherming van zeevogels getoond door Kees Camphuysen in staat te stellen een verkennend rapport over zeevogels en voedselaanbod te schrijven.

Dit rapport beperkt zich tot vogelsoorten die gedurende de winter in de zuidelijke Noordzee zijn aan te treffen: Noordse Stormvogel, Jan van Gent, Drieteenmeeuw, Alk en Zeekoet. Uitvoerig wordt ingegaan op verspreiding, aantallen en voedselkeuze. Hoewel een overstelpende hoeveelheid (recente!) literatuur wordt aangehaald, wordt wel duidelijk dat met name onze kennis over de voedselkeuze slechts fragmentarisch is. Juist hierdoor wordt het hoofdstuk over de visstand in de Noordzee zeer de moeite waard. Besproken worden de soorten die direct (als prooidier) of indirect (als predator van prooidieren) een rol spelen bij de voedselkeuze van zeevogels. De opkomst van de industriële visserij wordt geschetst, maar ook komen fluctuaties bij soorten als Haring, Makreel en zandspiering ter sprake.

Veel zeevogels zijn de laatste halve eeuw voortdurend in aantal toegenomen. Voor sommige soorten (bijv. Noordse Stormvogel) heeft de moderne visserij, waarbij afval overboord wordt gezet, ongetwijfeld een positieve invloed gehad. Een afdoende bescherming van de broedgebieden na eeuwenlange exploitatie is vermoedelijk voor veel soorten minstens zo belangrijk geweest. De overbevissing van Haring en Makreel leidde waarschijnlijk tot een toename van zandspieringen, een belangrijke voedselbron voor veel zeevogels in de noordelijke Noordzee. Door de industriële bevissing van zandspiering maken zeevogels, die op deze soort zijn aangewezen, nu zeer moeilijke tijden door. Het is de vraag of het stopzetten van deze visserij direct effect zal hebben. De weer toegenomen stand van Haring en Makreel kan mogelijk ook een rol spelen in het niet meer beschikbaar komen van zandspiering voor vogels.

Uit het voorgaande is wel duidelijk geworden dat er bij de interactie tussen zeevogels en visserij nog bijzonder veel zaken om nader onderzoek vragen. Dat onderzoek zal zich volgens de aanbevelingen vooral moeten richten op Drieteenmeeuw, Alk en Zeekoet. Juist bij deze soorten is in de Schotse kolonies een afname of een stagnatie van de groei vastgesteld. Dit wordt in verband gebracht met een toename van deze vogels in de zuidelijke Noordzee buiten het broedseizoen. In dit door vele olielozingen levensgevaarlijke milieu is massale sterfte zo'n frequent verschijnsel geworden, dat de stand van deze soorten hier wezenlijk door beïnvloed wordt. Bij dit punt aangekomen had de schrijver kunnen wijzen op een bevinding uit zijn eerste rapport. Daar wordt verteld dat met name van

de Alk soms verrassend veel exemplaren aanspoelen die niet met olie zijn bevuild, maar wel sterk vermagerd zijn. Juist deze strandingen doen vermoeden dat niet ver van onze kust de hoeveelheid voedsel en/of de bereikbaarheid daarvan sterk kunnen wisselen.

Met dit rapport is een goede aanzet gegeven voor verder onderzoek. Het is te hopen dat dit rapport er toe zal leiden dat er middelen gevonden kunnen worden om voortgezet onderzoek mogelijk te maken. Los daarvan is dit rapport zeer de moeite waard voor een ieder die niet alleen geïnteresseerd is in aantallen zeevogels langs, voor en op onze kust, maar ook iets wil weten over de omstandigheden waarin deze vogels in de winter voor onze kust verkeren. Jelle van Dijk

